

Tullstorps kyrka

55.4101, 13.4651

När Tullstorps kyrka uppfördes under 1840-talet, ritad av domkyrkoarkitekten och konsthistoriken Carl Georg Brunius, ersatte den en romansk kyrka från 1100-talet.

Att man visade kyrkans murmateriel var då något helt nytt. Det hade inte förekommit att man byggt kyrkor med teglet fullt synligt sedan början av 1700-talet. I de många kyrkor Brunius lät bygga om och till användes för det mesta teglet synligt enbart i fönster och portaler och eventuellt i en fris längst takfoten, medan resten var vitputsad. Men här lät han alltså hela kyrkan ha teglet fullt synligt.

Byggmästare Magnus Cederholm från Hunneberga lät dock uppföra en klockstapel då han misstänkte att tegelbyggnaden inte skulle hålla för tyngden av tornet och klockorna, men kyrkorådet vägrade betala då de aldrig beställt någon klockstapel. Och Brunius viste vad han gjorde, klockorna hänger alltså i kyrkans torn.

Det berättas att när kyrkan invigdes den första söndagen i advent 1848 av domprost H Reuterdahl, blev en av byns invånare, ett original vid namn Knut Herde så betagen av biskopens guldgyländande bittra att han utropade: "Kors, om jag hade den huan skulle jag köpa hela Jeppa Lars gård! det vackraste stället i byn".

Brunius brukade själv också rita inredningen till sina kyrkor, men här i Tullstorps kyrka finns hans ursprungliga korinredning inte kvar. Den kompletterades i stället 1892 i nygotisk stil efter ritningar av arkitekt Henrik Sjöström från Lund, med nytt krucifix, altarskrank och även nya bänkar.

Predikstolen från 1848 är dock den ursprungliga, ritad av Brunius. Placeringen på sydsidan var av tradition vanligare i Skåne än i övriga Sverige, där man oftast valde att placera predikstolarna på norra sidan. Byggmästare Cederholm hade begärt att få en ritning i större skala än den Brunius gjort, men fick snabbt svar från församlingen att: kunde ritningen duga åt Kongl Maj:t så kunde den duga åt Cederholm.

En nattvardskanna och en oblatask från 1692 skänktes till kyrkan av Niels Skåningh, som ligger begravd öster om kyrkan.

I den södra korsarmen finns ett porträtt föreställande kyrkoherde Johannes Klintorph som tjänstgjorde i församlingen mellan 1743 och 1777. I den andra korsarmen hänger ett porträtt av Johan Erik Vallin, hovpredikant och kyrkoherde. I Lunds stift herdaminne kan vi om honom läsa: "Och så tog han det steg som mången Stocholmspräost tagit före hon: sökte och fick ett fett gäll i Skåne - - - Där var stor champagnefest i Tullstorps prästgård vid installationen och mannarna avsände fram på kvällen et telegram till kung Oscar med tack för att han avstått sin egenpräst till dem". Johan Erik Vallin blev mycket omtyckt i församlingen.

En dopfunt från 1100-talet, huggen av Mårten Stenmästare och som tidigare fanns i den gamla kyrkan finns nu på Historiska Museet i Lund. Den nuvarande dopfunten i Tullstorps kyrka är ritad av Helgo Zettervall, som efterträdde Brunius som domkyrkoarkitekt i Lund, och som fortsatte den restaurering som Brunius inlett. Själva arbetet är utfört av stenhuggare Grönvall.

Orgeln byggdes av Söderling i Göteborg, även om orgelbyggare Fogelberg kom med ett lägre bud. Men när Fogelberg efter ett halvt år ännu inte inkommit med någon ritning gick uppdraget till den något dyrare Söderling, och i december 1854 stod orgeln klar för provspelning. 1925 renoverades orgeln av Mårtenssons i Lund - och 1988 fick kyrkan sin nuvarande digitala orgel som är placerad i norra korsarmen.

I östra delen av kyrkogården finns utställning med gravstenar.

På kyrkogården står en runsten med ovanlig ornamentik. Den satt tidigare inmurad i den medeltida kyrkans södra mur. När kyrkan revs murades stenen istället in liggandes på sidan i norra borggårdsmuren. Förmodligen knäcktes då stenen i två delar. I dag står runstenen frilagd på kyrkogården. På stenen kan vi översatt till nutidssvenska läsa ett meddelande som hackades in för 1000 år sedan: "Klibbe och Åsa reste detta kummel efter Ulf".

Flera detaljer gör denna runsten unik, bland annat det faktum att bildytan är nästan helt slät, vilket är mycket ovanlig på runstenar i den då danska Skåne. Och skeppet som avbildas är inget vikingaskepp utan troligen ett östromersk krigsskepp, en så kallade dromon. Och även djuret som avbildas har kopplingar till den östromerske kejsaren. Kanske var stenen ett minnesmärke över en storman som tjänstgjort som "väring", alltså livvakt hos kejsaren för det gamla östromerska riket i Miklagård, det som vi idag kallar Konstantinopel.

Källor:

Häfte: "Tullstorps kyrka genom sekler". Egon Prahll.

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Bok: "Kyrkornas hemligheter". Ann Catherine Bonnier & Ingrid Sjöström. ISBN 978-91-7329-111-8